

Rapport fra KALKU-LATOR prosjektet

Velferdsregistreringer i norske kalkunbesetninger

Eksempel på kalkuner registrert med fjærløst område på vingen. Foto: Guro Vasdal

Randi Oppermann Moe (NMBU), Guro Vasdal (Animalia), Joanna Marchewka (Polish Academy of Science), og Erik Georg Granquist (NMBU)

KALKU-LATOR prosjektet bidrar med kunnskap om dyrevelferden hos norske kalkuner, og er dermed et viktig faglig grunnlag for videreutviklingen av det nye Dyrevelferdsprogrammet. Besetningsbesøkene for velferdsregistreringer ute i felt er nå avsluttet- og dermed er en viktig milepæl i KALKU-LATOR prosjektet oppnådd!

For å belyse dyrevelferdssituasjonen ute i norske kalkunbesetninger har vi i løpet av høsten 2017 og vinteren 2018 utført velferdsregistreringer ved hjelp av «transect walk» metoden i tilfeldig utvalgte kalkunflokker. Metoden går ut på at en observatør går sakte gjennom hele flokken i ulike tverrsnitt («transects») av kalkunhuset, og registrerer alle dyr som viser immobilitet (at de ikke klarer å gå), halthet, sår på hode, rygg og gomp, skitten fjørdrakt, fjærløse områder og tegn på sykdom. En slik besetningsgjennomgang har blitt gjennomført i 20 flokker, der

observatørene har samlet inn data fra både høner og haner ved 11 ukers alder - altså rett før hønene ble slaktet.

I tabell 1 ser vi resultatene fra «transect walk» i de 20 flokkene, fordelt på høner og haner. Tallene viser hvor mange dyr som gjennomsnittlig ble observert med ulike velferdsutfordringer i flokkene. De vanligste velferdsutfordringene som ble registrert var dyr med fjærløse områder, (0.38 % av hønene og 0.35 % av hanene) og sår på vingene (0.25 % av hønene og 0.24 % av hanene). Deretter kom møkkete dyr (0.15 % av hønene og 0.37 % av hanene) og sår på hodet (0.1 % av hønene og 0.09 % av hanene). Vi fant forskjeller mellom haner og høner, og ikke overraskende fant vi at hanene var gjennomsnittlig mer møkkete, hadde oftere sår på gommen og var mer halte sammenlignet med hønene på samme alder.

Det foreligger ikke studier internasjonalt som vi direkte kan sammenligne våre resultater med. Men denne metoden er også benyttet for å vurdere dyrevelferd i amerikanske kalkunflokker (kun haner). Forekomsten av velferdsutfordringene var betydelig høyere i de amerikanske flokkene enn hva vi fant, på tross av at kalkunene der nebbtrimmes. Eksempelvis fant en studie av Marchewka og medarbeidere at hele 6.4 % av hanene var halte ved 19 ukers alder, og at 3.4 % av dyrene hadde hakkeskader på hodet. Det kan også nevnes at ifølge denne studien lå dødeligheten hos hanene frem til slakt på mellom 10 - 25 %, som tyder på et ganske annet nivå på helse og velferd enn det vi finner her i Norge.

Velferdsindikator	Kjønn				P-verdi
	Høner		Haner		
	Mean(%)	SE	Mean(%)	SE	
Immobil	0.002	0.002	0.016	0.009	0.1203
Halt	0.064 ^b	0.014	0.104 ^a	0.021	0.0181
Sår på hode	0.109	0.021	0.095	0.017	0.4920
Sår på vinge	0.257	0.027	0.240	0.026	0.5573
Sår på hale/gomp	0.088 ^b	0.014	0.264 ^a	0.028	<.0001
Misvekst	0.012	0.005	0.003	0.002	0.0915
Fjærløst område	0.380	0.056	0.350	0.049	0.4477
Møkkete	0.150 ^a	0.031	0.372 ^b	0.063	<.0001
Syk	0.001	0.001	0.001	0.001	0.9931
Dødelig syk	0.002	0.002	0.000	0.000	0.3189
Død	0.003	0.002	0.004	0.002	0.5803

Tabell 1: Forekomsten av ulike velferdsregistreringer i 20 kalkunflokker (gjennomsnittlig antall dyr (%) per flokk og SE).

I de 20 norske flokkene så vi til dels store forskjeller mellom flokker med tanke på hvor mange dyr som ble registrert med de ulike velferdsutfordringene. Gjennom videre dataanalyser skal vi se om vi kan forklare noen av disse forskjellene. Ved å avdekke risikofaktorer for eksempelvis fjørhacking og halthet kan vi også prøve å forebygge problemene ved hjelp av konkrete og målrettede tiltak underveis i innsettet.

Selv om de norske tallene er relativt lave sammenlignet med andre studier, er det likevel mange enkeltindivider som kan ha en redusert dyrevelferd, så vi ønsker å ha disse tallene enda lavere. Analyser vedrørende risikofaktorer foregår i skrivende stund, og vi presenterer resultater fra disse analysene i høstens utgaver av Fjørfe. ■

Referanse:

Marchewka, J., Estevez, I., Vezzoli, G., Ferrante, V., Makagon, M.M. 2015. The transect method: a novel approach to on-farm welfare assessment of commercial turkeys. Poultry Science 94, 7-16.

Observatører registrerer velferdsutfordringer ved hjelp av «transect walk» metoden i en kalkunflokk. Foto: Randi Oppermann Moe

Prosjektet KALKU-LATOR

KALKU-LATOR («Kalkunvelferdsindikatorer for bedre dyrevelferd, dyrehelse og økt bærekraftig verdiskapning i norsk kalkunproduksjon») er et samarbeid mellom NMBU Veterinærhøgskolen og norsk kalkunnæring. Prosjektet skal generere kunnskap som kan bidra til å vurdere og forbedre dyrevelferden i norsk kalkunproduksjon, og danne det faglige grunnlaget for en systematisk velferdsovervåkning på slakteriene i Dyrevelferdsprogrammet. Prosjektet er finansiert av Animalia og Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri, og ledes av NMBU Veterinærhøgskolen (v/ Randi O. Moe). Prosjektet utføres i nært samarbeid med Animalia og norsk fjørfenæring, samt internasjonale samarbeidspartnere, dvs. Joanna Marchewka (Polish Academy of Science, Polen), Valentina Ferrante (University of Milan, Italia) og Helena Hanson (SLU, Sverige). På Veterinærhøgskolen er flere forskere fra Forskergruppe Dyrevelferd involvert - bl.a. Karianne Muri, Erik Granquist, Andrew Janczak og Janicke Nordgreen.